

Radikal

Harcanan fırsatlar ülkesi!

ÖMER KANIPAK*

Politika / 03/11/2012

Türkiye'de son on yıl 'inşaat' kelimesinin en çok kullanıldığı bir iktidarın yönetiminde geçirildi

Türkiye'de son on yıl 'inşaat' kelimesinin en çok kullanıldığı bir iktidarın yönetiminde geçirildi. Gündelik

ihtiyaçlar ile yakından ilgili olan belediye kökenli siyaset anlayışı, AKP yönetiminin yüksek oy oranları ile uzun süre yönetimde kalmasını sağladı. Bu süre içinde ekonomi ihraç edilebilecek ürün ve hizmetler yerine inşaat sektörüne ve kentsel toprak üretimine dayandırıldı. Orman alanlarının, kent çeperlerinin, devlet arazilerinin yeni konut alanlarına açılması ile müteahhlik sektörü canlandı, semirdi. Aslında her ne kadar çevremize bir türlü istediğimiz gibi yansımaya da Türkiye 1950'lerden beri yoğun imar faaliyetleri ile uğraşmakta. Menderes ve Demirel hükümetlerinin yol, baraj, altyapı projeleri ile zenginleşmiş küçük müteahhit kökenli kesimini AKP yönetimi genişletti. Belli başlı büyük altyapı projeleri yerine küçük ama çok sayıda kentsel müdahale ile etkileri daha geniş bir alana ve kesime yayılan bir imar faaliyeti yürüttü.

AKP'nin imar konularında vizyoner olmadığını iddia etmek yanlış olur.

Ancak kurdukları vizyonun stratejik bir bütünlüğü olmadığı ve oldukça kısa

vadeli çözümlere dayandığını gördükçe bu vizyonda ısrar etmelerinin de aynı şekilde yanlış olduğunu belirtmek gerek. Bir yönetimin kentlere çekidüzen verme heyecanının takdir edilmesi gerekirken AKP'nin bu alandaki icraatları çoğu kez büyük hayalkırıklıkları ve pişmanlıklar doğurdu. İmar faaliyetleri oldukça acemice, telaşla ve geri dönülemez hatalara neden olan bir savrukulukla yapıldı. Mimarlık ve kent planlaması bilimlerinin önde gelen bilim insanlarını dinlemek yerine, AKP yönetimleri projeleri meşrulaştıracak vasat kişilerle çalışmayı tercih etti. Daha iyisi için öneri geliştiren bilim insanlarının eleştirilerini dikkate almadılar ve yanlışlar konusunda ısrat ettiler. Yurtdışındaki yaşanmış hatalardan ve iyi örneklerden ders almak yerine artık dünyada terk edilmiş

şablonlar ile çalıştılar. Kentleri yaya değil araç odaklı bir planlama ile şekillendirdiler.

Sosyal konut amacından saptırılan TOKİ ise devletin resmi müteahhitlik şirketi gibi çalıştırıldı. Yeni müteahhitlik şirketlerinin serbest piyasa rekabeti içinde doğmasını engelleyerek pek çoğuna iş veren patriarkal bir kurum haline geldi. Bundan doğan yeni şehircilik bakanlığı ise tüm eleştirilerden muaf ve fazlası ile geniş yetkilerle donatılmış şekilde kuruldu. Afet tehdidi yeni imar faaliyetleri için meşrulaştırma aracı haline getirildi ve ekonominin salt inşaat faaliyetlerine dayandırılması benimsendi.

Tüm bu gelişmelerle bir 'İnşaat Cumhuriyeti'ne dönen ülkede paradoks bir durum da oluştu. İspanya, Portekiz ve Hollanda gibi inşaat faaliyetlerinin çoğu ülkelerde mimarlık kalitesi de aynı oranda gelişmişti. Oysa Türkiye'de AKP'nin entellektüel kültüre bilinçli olarak uzak durmasının bir sonucu olarak imar faaliyetlerinin artışı ile doğru orantılı olması gereken mimarlık kültürü hala yerinde sayıyor. Bu açıdan bakıldığında Türkiye hem bir inşaat cumhuriyeti hem de harcanan fırsatlar ülkesi oldu.

(* Yüksek mimar, Bahçeşehir Üniversitesi)